

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32,—, polletno
Din 18,—, četrtletno Din 9,—, ino-
zemstvo Din 64,—.
Poštno-čkovni račun štev. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška 5.
Telefon 3113.

Cene inseratov: Cela stran
Din 2000,—, pol strani Din 1000,—,
četrt strani Din 500,—, 1/2 strani
Din 250,—, 1/4 strani Din 125,—
Mail oglašil vsaka beseda Din 1,—

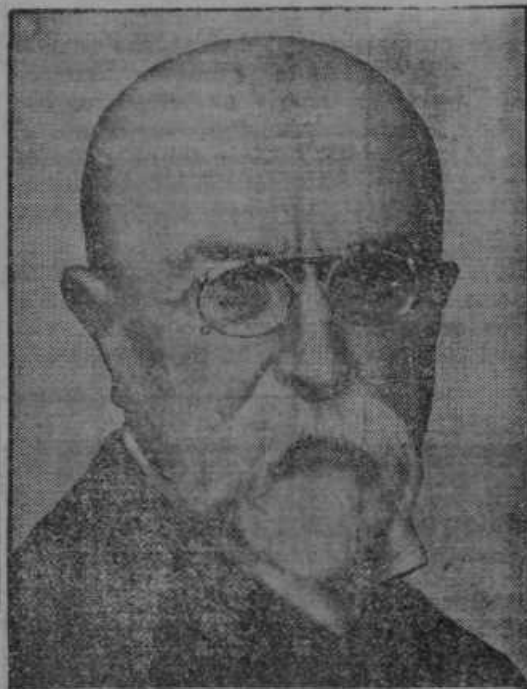
† Oče čehoslovaškega naroda.

Včeraj se je zaprl v Lanih — gradiču blizu Prage — grob nad truplom prvega predsednika čehoslovaške republike Tomaža Masaryka. V torek, 14. septembra, ob pol štirih zjutraj je izdihnil svojo dušo. Telo so v veličastnem sprevedu spremili na Hradčane v Pragi, odkoder je Masaryk vladal svoj narod in kjer je sprejel zadnji poklon in pozdrav svojega ljudstva. S Hradčanov je truplo poromalo nazaj na Lane, kjer je pokojni prvi predsednik čehoslovaške države užival dve leti miru ter tudi našel mesto večnega pokoja. Ob njegovem grobu je bil včeraj v duhu zbran ter stal v globoki žalosti ves čehoslovaški narod. Tudi ves kulturni svet se je v duhu pomudil pri grobu, ki so vanj položili enega največjih pospeševalcev človeške kulture in bojevnikov za svobodo in demokracijo. Zlasti smo se Slovani, med njimi predvsem Jugoslavniki, s toplim čustvom, globokim spoštovanjem in iskreno hvaležnostjo poklonili spominu umrlega očeta čehoslovaškega naroda, kateri je stal v prvih vrstah sodobnega slovanstva.

Oče čehoslovaškega naroda, Tomaž Masaryk, je bil sin preprostega moža iz vrst tega naroda — Slovaka po rodu, kočijaža po poklicu, mati pa je bila kuharica in strežnica pri plemiških rodbinah. Rojen je bil 7. marca 1850 v Hodoninu na Moravskem. Kot otrok siromašnih staršev je bil najprej določen za kovača. Na njegovo prošnjo in željo matere ga je domači župnik toliko pripravil s poučevanjem, da je mogel v gimnazijo, ki jo je naposled končal na Dunaju. Pri svojih študijah v Lipskem na Nemškem se je seznanil z Američanko Šarloto Carrigue, s katero se je leta 1878 poročil. Naslednje leto je začel poučevati modroslovje na vseučilišču na Dunaju, odkoder se je leta 1882 preselil kot vseučilišni profesor v Prago. Poleg svoje znanstvene stroke, v kateri

je spisal mnogo znamenitih del, se je bavil s pisateljstvom, novinarstvom in s politiko. Večkrat je bil izvoljen za poslanca v dunajski parlament, odnosno v češki deželni zbor in v avstro-ogrske delegacije.

Kot strankarski politik se rajni Masaryk ni mogel med narodom uveljaviti in

razviti vse sposobnosti svojega duha. Prišlo za to mu je dala svetovna vojna, med katero je stopil na čelo svojega naroda v njegovem osvobodilnem boju iz avstrijske sužnosti. Potoval je po državah velike antante, v Rusijo, celo v Ameriko in prestolnico Japonske, da bi pripravil tla za ustanovitev svobodne čehoslovaške države, ko pride neizogibni zlom avstro-ogrske monarhije. Početkom leta 1917 je dosegel, da je predsednik Zedinjenih dr-

žav Severne Amerike Wilson med vojnimi cilji zaveznikov tudi omenil osvoboditev Čehov in Slovakov, kar je prav za prav pomenjalo smrtno obsodbo avstro-ogrske monarhije. Naslednje leto so zavezniki — velika antanta, Amerika in Japonska — priznali Čehoslovake kot vojskujoči se zavezniški narod. Dne 18. oktobra 1918 je Masaryk proglasil čehoslovaško republiko. Dva meseca pozneje ga je narod proglasil kot svojega predsednika v osvobojeni deželi. Hvaležni narod mu je trikrat zapored izrekel zaupanje s ponovno izvolitvijo za predsednika države. Svoje predsedništvo je odložil iz zdravstvenih razlogov 14. decembra 1935 ter se umaknil v Lane, kjer je usahnilo njegovo življenje.

Masaryk je bil močan duh, ki je iskal resnico. Sovražnik vere ni bil. Izjavil je pred koncem svojega življenja: »Branil sem vero od nekdanj, imel sem jo od otroških let, zapustila me ni tudi takrat, ko so me razvpili za nevernika.« Njegovi učenci, ki so poslušali njegova predavanja, ko je bil profesor modroslovja v Pragi, ga niso doumeli ter so prinesli v Slovenijo plehko svobodomiselnost s sovraštvom proti katolicizmu. Masaryku je to sovraštvilo bilo tuje. Ko se je ob početku samostojne čehoslovaške države začela strastna gonja zoper katolicizem, je Masaryk ni odobral. Ko so zastopniki katolicizma se nanj obrnili s pritožbo in prošnjo za pomoč, jim je odkrito svetoval: »Borite se! Katolicizem bo imel v čehoslovaški toliko pravice, kolikor si jih bo priboril.« Katoličani so ta nasvet vpoštevali, borili so se ter si priborili zmago. Osvoboditelj Čeho-Slovakov, tvorec samostojne čehoslovaške države, oče čehoslovaškega naroda se je poslovil s tega sveta. Njegov spomin bo ostal blagoslovljen med čehoslovaškim narodom. Tudi Slovenci v zvezi s Hrvati in Srbi ga bomo v zavesti dolžne hvaležnosti zmeraj ohranili v čisljih.

IZ RAZNIH DRŽAV

Izvajanje sporazuma za varnost v Sredozemskem morju. Zadnjič smo poročali o sporazumu za vzpostavitev pomorske varnosti v Sredozemskem morju, ki je bil sklenjen v švicarskem mestu Nyon. Udeležili se nista teh varnostnih pogajanj ne Italija in ne Nemčija. Dasi je bilo Italiji ponujeno, naj sodeluje pri nadzoru v Sredozemlju, je sodelovanje odklonila.

Nadzorstvo bosta vršili samo Anglija in Francija, ker je bila tudi Rusija izključena od kontrole. Nyonski sporazum je bil 14. septembra podpisan in je stopil v veljavo 15. septembra. S tem dnem je odplulo v Sredozemsko morje 54 angleških vojnih ladij, ki so dobro preskrbljene z globočinskimi bombami, za roparske in neznane podmornice, katerih je po mnenju Angležev v Sredozemskem morju stalno komaj dve do tri. Imajo nalog, da napadajo tovarne ladje in so v službi 15 dni, nakar se vrnejo druga za drugo v svoje oporišče, kjer se preskrbijo s stre-

livom, pogonskimi sredstvi in s prehrano. Angleži trdijo, da gre za španske nacionalistične roparske podmornice, ki razpolagajo s stalno rezervo za slučaj, da bi bila zajeta ali potopljena ena ali druga napadalna podmornica. Istočasno kot Angleži so odposlali tudi Francozi svoje edince v Sredozemsko morje, da z Angleži

Vsaka slovenska hiša dopisuje na dopisnicah Sv. Cirila in Metoda. — Na vsaki pošti samo en dinar

ramo ob rami zatrejo pomorsko tolcvaštvo. Kakih 70 vojnih ladij bo vendar enkrat kos trem podmornicam!

Zaključek kongresa nemške hitlerjanske stranke. O kongresu nemške hitlerjanske stranke v Nürnbergu smo že pisali. Kongres je zaključil 14. septembra Hitler z običajnim sklepnim govorom, v katerem je govoril na dolgo o boljševiski nevarnosti in je podčrtal pripravljenost Nemčije za sodelovanje z vsemi, ki so za skupnost, nikakor pa ne z boljševiski Nürnbergskega kongresa se je udeležilo v celem 900.000 oseb, katere so razvozili poleg rednih vlakov s tisoč posebnimi vlaki.

Kaj se je zgodilo posebnega na Francoskem? Minuli teden je pisalo francosko časopisje z največjo ogorčenostjo o atentatu, ki je bil izvršen v Parizu. Dva peklenška stroja sta eksplodirala, porušila poslopje francoskih industrijcev in ubila več stražnikov. Vse je prepričano, da je bil atentat naročen iz Moskve. Na Francoskem je že zopet predolgo mir. Česar niso mogli doseči komunisti s štrajki, bi radi z bombami ter peklenškimi stroji. Hočejo za vsako ceno izzvati nemire in v teh nahujskati ljudske množice v revolucijo. Radi omenjenega atentata je vlada zelo zaskrbljena in je razpisala nagrado 100.000 frankov onemu, ki bi mogel dati natančne podatke o zločincih, ki so organizatorji atentata. Posledica atentata s peklenškimi stroji bo nov zakon, ki bo vseboval stroge predpise glede nadziranja tujcev, kateri so imeli doslej na Francoskem skoro čisto proste roke. — Vsi mogoči ukrepi francoskega finančnega ministra Bonneta niso mogli zavreti padca franka na inozemskih borzah. Frank je padel za 20% in to razvrednotenje povzroča v gospodarskih krogih nov strah, kako bo za bodočnost z državnimi financami pod socialistično vlado.

K položaju na Španskem. Španska državljanska vojna divja že celih 14 mesecev in še sedaj ne more nikdo z gotovostjo napovedati, kdaj bo nacionalistični general Franco popolnoma gospodar položaja in bo strta odporna sila rdečih. Na severu se držijo rdeči v obmorskem mestu Gijon in imajo v njem glavno besedo anarhisti, ki nočejo ničesar slišati o mirni predaji mesta povsod na severu Španije znagovitim nacionalistom. V toliko mesecev trajajoči vojni imajo v rdeči Španiji tri republikanske vlade: Negrinovo v Valenciji, Companisovo v Barceloni za Katalonijo in anarhistično v Gijonu, kateri načeljuje anarhist Balarmino, ki je povsem odrekel pokorščino vrhovni valencijski vladi. Ta rdeči junak hoče na severu kljubovati nacionalistom do zadnjega izdihljaja. Razna poročila iz Španije trdijo, da se vodijo med generalom Francosom in katalonsko vlado pogajanja za predajo Katalonije brez borb. V imenu generala Franca vodi pogajanja major Francoso, ki se je uspešno pogodil za izročitev glavnega oporišča rdečih na severu — obmorskega mesta Santander.

JAPONSKO-KITAJSKA VOJNA

Napad Japoncev na Kitajce pred Društvom narodov

Na seji Društva narodov 15. septembra je nastopil kitajski delegat Wellington Koo in je govoril stvarno o napadu Japoncev na Kitajce. Japonska je poslala

na Kitajsko 200.000 vojakov, s katerimi je spremenila v dobi dveh mesecev kitajsko ozemlje v torišče strašnih bojov. Japonska mornarica zapira na nezakonit način kitajsko obalo in japonska letala bombardirajo premnoga kitajska mesta in so pobila z bombami na tisoče nedolžnih žrtev med civilisti. Dalje je navedel kitajski odposlanec, da izgovarja Japonska svoj naval na Šangaj s preobljudenostjo doma, kar pa ne drži. Japonci so že 30 let gospodarji Koreje in so v tej dobi naselili tamkaj komaj 500.000 Japoncev. Celih 25 let že drži Japonska roke nad Mandžurijo in je tamkaj naseljenih komaj 30.000 Japoncev. Japonski narod ne čuti nobene potrebe po izseljevanju, ker je doma silno napredovala industrializacija ter ima japonski narod doma dovolj dela ter jela in mu edino primanjkuje sirovin. Kitajska je bila vselej pripravljena za gospodarsko sodelovanje z Japonsko, a Japonski gre le za kitajsko ozemlje, s pomočjo katerega bi rada izrinila iz Azije Evropo in Ameriko. Kitajska, ki se je uprla z orožjem japonski grabežljivosti, brani ne samo samo sebe, ampak tudi koristi drugih tujih držav. Društvo narodov je proglasilo svoj čas načelo skupne varnosti in to naj ta ustanova (Društvo narodov) sedaj izvede za napadeno Kitajsko. Kitajska predlaga, naj posebni, dne 24. februarja 1933 izvoljeni posvetovalni odbor prouči japonsko-kitajski spor, kar bo v korist miru vsega sveta in prav posebej še za Evropo.

Govor kitajskega delegata je napravil na vse zastopnike raznih v Društvu narodov včlanjenih držav zelo globok vtis in pri tem bo tudi ostalo. Ta globoki vtis

Čudežna ozdravljenja v Lurdu. V drugi polovici meseca avgusta se je vršilo 67. francosko narodno romanje v Lurd. Pripeljalo je romarje preko 20 vlakov in veliko število avtomobilov iz vseh krajev Francoske. Bolnikov je bilo navzočih nad 300, in sicer večinoma hudo bolnih na raznih boleznih. Bolniki so se kopali v vodi, ki izvira v votlini, odnosno so bili zbrani na nosilnicah okoli lurške votline. Proti nebu so kipeli pobožni zvoki in vzdih: molitev litanij in prošenj. Molitve in prošnje niso bile zaman, zgodilo se je v najbolj napetem trenutku več čudežnih ozdravljenj. Med ozdravljenimi je gospa Rajmunda Petronzio iz Montrouge-a blizu Pariza, rojena 8. maja 1910, poročena, mati sedemletnega sinčka. Njen mož je črkostavec, ki jo je radi bolezni zapustil pred nekaj leti. Tri leta je že bila hudo bolna, imela je tuberkulozo na ledvicah, ki se je neprestano širila. Zdravili so jo najodličnejši zdravniki. Petkrat je bila operirana, izrezali so ji eno ledvico. Mučila so jo strahotne bolečine; prekladali so jo iz postelje na nosilnico, z nosilnice na posteljo. Uživati ni mogla hrane, poslednje tri mesece so jo hranili z mlekom, čajem in sadjem. Dne 5. maja je bila izvršena peta operacija, izvršil jo je profesor Papin v pariški bolnišnici. Pomagala ni nič, od človeške pomoči ni upala ničesar

Slovenska katoliška obitelj kupuje in rabi poštne dopisnice Sv. Cirila in Metoda. Na vsaki pošti samo en dinar

bo hitro splahnil, Japonci bodo z vso srditostjo napadali naprej in uboga Kitajska se bo umikala po junaških brambah korak za korakom japonski tehnični premoči.

Kitajski umiki na bojiščih

Japonci so objavili, da je bilo na kitajskem ozemlju od 20. avgusta do sedaj 30 večjih bitk med Japonci in Kitajci. Kitajske zgube že znašajo 70.000 mož, svoje lastne in mnogo večje pa Japonci zamolčijo.

Pri Šangaju so bili Kitajci prisiljeni, da so se umaknili radi prehudega ognja iz topov japonskih križark v drugo obrambno črto, ki leži 5 km za dosedanjo. V novih postojankah se bo kitajski vojak lažje branil, ker ne bodo dan in noč trgale ter redčile njegovih vrst najtežje granate iz žrel japonskih ladijskih topov.

Japonci so dosegli s težkimi žrtvami uspehe ne samo pri Šangaju, ampak tudi na severnem kitajskem ozemlju, kjer prodirajo ob železniški progi iz Pekinga v Hankov.

Hud udarec za umikajoče se Kitajce je tudi to, ker je ameriški predsednik Roosevelt prepovedal izvoz orožja in streliva na Kitajsko, kar znači pomoč Japonski. Kitajski sta ostala edini up Rusija in Anglija, ki si bosta obdržali glede izvoza vojnih potrebščin na Kitajsko čisto svobodne roke.

več. Vse dni svojega življenja polna pobožnosti in zaupanja v Boga, se je zatekla k Bogu in Mariji lurški. V petek 20. avgusta so jo okopali v čudodelni vodi. V vodi je najprej začutila strašne bolečine, nato pa čudovito poživljenje. Ko je prišla iz kopeli, so jo zanesli v bolnišnico. Ker ni imela nobenih bolečin, je vstala ter šla v zdravniški urad, da zabeleži ozdravljenje. Čez leto dni bo zdravniški urad izrekel svojo končno sodbo. — V soboto 21. avgusta se je kopala ob devetih dopoldne v čudodelni vodi gospodična Marija Tereza Desmont, uboga bajtarica, stara 44 let, ki stanuje v Suresne-u, okraj Seine. Mučila se je z jetiko več ko sedem let. Bolezen je stalno napredovala, jetika se je polastila obeh strani pljuč. Udajajoč se povse v božjo voljo, se je udeležila romanja v Lurd. Stroške za njo je plačala neka dobra gospodična. V Lurd so jo z drugimi romarji pripeljali 19. avgusta. Nezavestno so jo prenesli v bolnišnico. V soboto 21. avgusta ob devetih dopoldne so jo dali v vodo. Nenadoma se je osvestila ter čutila tako strašne bolečine, kakor da bi imela živ ogenj v telesu. Mislila je, da bo umrla od bolečin. V trenutku pa vse bolečine prenehajo. Vstala je. Iz votline je šla sama ter se oblekla. Namerava iti v misijone v Afriko, da kot služkinja pomaga redovnicam pri delu in strežbi bolnikov. — Istega dne (21. avgusta) se je ob desetih okopala v vodi gospodična Marija Navares ter takoj ozdravela od hude Pottove bolezni v hrbtnici. Istega dne je tudi ozdravela gospodična Rozina Mierge,